

Основно училище „Гео Милев“ – гр. Пловдив
Пловдив, ул. „П. Ф. Славейков“ №1, тел. 032624953, 032624958; e-mail: ou.geomilev@abv.bg

Утвърдил:.....

Директор: *А. Кирова*

Училищен механизъм за превенция и интервенция на насилието и тормоза в образователната институция

Училищният механизъм е изготвен въз основа на Заповед №РД09 – 5906 / 28.12.2017 г. на Министъра на образованието и науката, с която е утвърден Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и Алгоритъм за прилагане му и е утвърден заповед №РД-10-269/25.01.2018 г. на директора на ОУ „Гео Милев“ - Пловдив.

I. Цели:

- 1.** Изграждане на целенасочена и последователна политика за превенция и интервенция на проявите на насилие и тормоз в образователната институция.
- 2.** Изграждане на позитивен организационен климат.
- 3.** Утвърждаване на позитивна дисциплина.
- 4.** Преодоляване на факторите, водещи до прояви на насилие и тормоз между учениците в училище.

II. Определяне на понятията „Насилие“ и „Тормоз“:

- **„Насилие“** – всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.
- **„Тормоз“** – специфичен вид насилие сред децата, състоящо се от повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече ученици, когато някой умишлено причинява или опитва да причини травма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин.

III. Класификация на формите на насилие и тормоз и предприемане на съответните действия:

1. Първо ниво – нарушаване на правилата:

- Физическо насилие – леко удряне, бутане, щипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване на нечия собственост.
- Психическо насилие – омаловажаване, клюкарстване, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругане, клеветене, подмятания на коментари, подигрвки, унижения, заплахи, неприлични коментари, измисляне на прякори, изключване от групови или съвместни дейности, фаворитизиране или предпочитания, базирани на различие, разпространяване на слухове.
  - Сексуално насилие – показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание, разпространяване на истории и изображения със сексуален подтекст, съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуално действие.
  - Кибертормоз – обидни колажи, снимки, видеа, коментари, обаждания и изпращане на обидни съобщения /SMS, MMS, публикуване на обидна информация в социалните мрежи и др./, използване на дискриминативни и обидни етикети, използване на език на омраза, кражба на профили.

Последователност на процедурите за интервенция:

- Прекратяване на ситуацията и успокояване на всички участници.
- Класният ръководител / учителят подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие.
- Класният ръководител / учител уведомява родителя за случилото се.
- Класният ръководител/учител предприема индивидуални разговори с участниците.
- Класният ръководител / учител, съвместно с учениците намира решение, което да удовлетвори всички страни и да служи за пример на наблюдателите.
- Мониторинг на предприетите мерки и действия.

Документиране:

Ситуациите от първо ниво не се регистрират в дневника със случай.
При наличие на щета от материален характер тя се възстановява.

2. Второ ниво – повтаряне на едни и същи нарушения на правилата или насилие с по-сериозни последици – тормоз.

- Физически тормоз – шамаросване, удряне, стъпкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, плюене, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане на стол, дърпане на уши или коса.
- Психически тормоз – изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне или манипулиране, подигравки отправени пред целия клас и публично унижение, обиди, интригантстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне, игнориране, неприемане, използване.
- Сексуален тормоз – сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане в сексуални пози.
- Кибертормоз – непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, заснемане без разрешение, кражба на профил и използване езика на омразата.

Последователност на процедурите за интервенция:

Действията на второ ниво се предприемат от класен ръководител, съвместно с педагогически съветник, представител на училищния координационен съвет и задължително родител, като се уведомява директор. Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето трябва да се уведоми директорът, който следва да се обърне към ОЗД.

- Прекратяване на ситуацията и успокояване на участниците.
- Учителят / класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията. Всеки служител, станал свидетел на насилието, може да подаде сигнал до ОЗД.
- Учителят / класният ръководител съобщава на координационния съвет за случая. Прави се оценка на случая и по преценка на директор и координационния съвет се подава сигнал до ОЗД и /или полицията и се инициира работа по случая.
- Уведомява се родител.
- Координационният съвет прави анализ на ситуациите, описани в дневника и предприема индивидуална работа по случая.
- Проследяване на предприетите мерки и действия.

Документиране:

Ситуацията на тормоз се описва в Дневника за ситуации от свидетеля на случилото се или класния ръководител / учителя.

При наличие на щета тя се възстановява.

3. Трето ниво – системна злоупотреба, както и ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, за който и да е от участниците в ситуацията:

- Физически тормоз – сбиване, задушаване, събаряния, причиняване на изгаряния или други наранявания, намушкване с остър предмет, провесване от прозорец или високо място, ограничаване на движението, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури, заплашване с оръжие.
- Психически тормоз – сплашване, изнудване, насилствено отнемане на пари и вещи, ограничаване на движението, склоняване към употреба на наркотици и други психотични вещества, включване в деструктивни групи

и организации, клетви, публично унижение, заплахи, изолация, групово измъчване на индивид или група, организиране на затворени групи, последиците, от които нараняват други.

- Сексуален тормоз – съблазняване на друго дете, злоупотреба с власт или подстрекаване, изнудване, склоняване или принуждаване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение.
- Кибертормоз – повторно действие на непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба с блогове, форуми, социални мрежи, профили и лични данни, заснемане без разрешение, заснемане и разпространение на сцени на насилие, разпространяване на записи и снимки на детска порнография.

Последователност на процедурите за интервенция:

На трето ниво уведомяването на ОЗД и/или органите на полицията става незабавно от служителя на училището, идентифицирал тормоза. Действията на ниво училище се предприемат от директор заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентните органи.

Ако присъствието на родител не е в най-добър интерес на детето трябва да се уведоми директорът, който следва да се обърне към ОЗД.

- Прекратяване на ситуацията и успокояване на всички страни.
- Учителят / класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията. Незабавно се уведомява директора и се подава сигнал до ОЗД и/или органите на полицията.
- Уведомява се родител.
- Предприемат се индивидуални разговори с участниците.
- Координационният съвет предприема интензивна работа по случай, информират се ангажираните служби и органи. Ако друга организация или услуга е въввлечена в работата с ученика институцията осъществява връзка с тези организации или услуги и синхронизира дейностите.
- Проследяване на предприетите мерки и действия.

Документиране:

Ситуациите на тормоз от трето ниво се описват в Дневника за случаи, като по тях се предприема интензивна работа по случая, включваща всички участници, правят се оценка на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в съответствие със ЗЗД, НПО, ЗПУО.

При материална щета се съставя протокол за възстановяване на щетата.

IV. Система от мерки за реализиране на сигурна образователна среда:

1. Създаване на Училищен координационен съвет за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза:

Състав: Председател: Ружка Генова – ЗДУД

Членове: Красимира Златарева – педагогически съветник

Милена Данова – учител ПЕ

Милена Колева – старши учител НЕ

Стоянка Славова – учител ОПШПЕ

Исмаил Смаил – родител

Айджан Алиева – ученик

2. Оценка на ситуацията – оценката се организира от ръководството и се осъществява от координационния съвет в началото на учебната година. Съдържа описание на: До колко са запознати заинтересованите страни с темата за насилие и тормоз? Какви видове и форми на насилие и тормоз има в училище? Колко често те се проявяват? Къде са местата, на които най-често се случват? Кои са участниците? Как се е реагирало до момента? Какво следва да се предприеме, за да бъде реакцията ефективна?

За целта могат да се използват редица инструменти, специални въпросници, дискусии с участие на цялата училищна общност, фокус групи с деца, учители и родители.

Резултатите от оценката се представят от координационния съвет на тематичен педагогически съвет.

3. Изготвяне на план за превенция и интервенция на насилието и тормоза.

Планът се изготвя и реализира от координационния съвет и се утвърждава от директора на училището с продължителност една учебна година, като се актуализира в началото на всяка учебна година.

4. Осъществяване на дейности по превенция на насилието и тормоза.

4.1. Дейности по превенция на равнище институция:

- Създаване/актуализиране на етичен кодекс на училищната общност.

- Създаване/актуализиране на единни училищни правила в две стъпки:

Стъпка 1: изработване на правила на поведение и ценности от всеки клас.

Стъпка 2: обобщаване на правилата на ниво институция и вписването им в Правилника за дейността на институцията.

- Внасяне на промени в Правилника за дейността на институцията при необходимост.
- Запознаване на цялата училищна общност с определянето, проявлението и последиците от насилието и тормоза.
- Подобряване на системата от дежуртва с оглед недопускане на насилие и тормоз.
- Реализиране на специализирани обучения на педагогическия персонал по теми свързани с превенцията и справянето с насилието и тормоза.
- Информиране за наличните ресурси в общността - съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието на тормоза в училище.

4.2. Дейности за превенция на ниво клас.

- Създаване на правила за поведение във всяка паралелка.
- Обучителни дейности и работа с класа, водени от учител/класен ръководител: групова работа, дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит.
  - Използване на подход ориентиран към децата, осигуряване на условия за участие на учениците в реализирането на дейностите по превенция (реализиране на различни инициативи и проекти, идващи от учениците).
  - Провеждане на тематични родителски срещи.

5. Осъществяване на дейности по интервенция на насилието и тормоза.

5.1. Дейности по интервенция на равнище институция:

- Водене на Дневник със случаи и процедури за управление на информацията – вписва се следната информация: дата, група/клас, участници, вид насилие и ниво, какво е предприето като действие, подпис на служителя.

На базата на вписаните ситуации координационният съвет извършва анализ и оценка на риска от продължаването на насилието и тормоза, след което дава становище за индивидуална работа по случай с ученик, който се намира в ситуация на риск по смисъла на ЗЗД и ЗПУО, предлага мерки и конкретни интервенции за работа.

Координационният съвет дава стъпки и насочва ученика към ДПЛР за дете в риск.

Дневникът се съхранява при педагогическия съветник.

- Инициране на работа по случай и насочване на случая към други служби.

При регистрирани случаи на трето ниво, както и по преценка на случаи от второ ниво, незабавно се уведомява ДСП (Отдел „Закрила на детето“) и/или полицията. Уведомените институции започват проверка на сигнала и индивидуална работа по случай с дете от мултидисциплинарен екип по реда на координационния механизъм за взаимодействие при работа в случай на деца жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция. При ситуация, в която случая не се разглежда от мултидисциплинарен екип, педагогическият съветник иницира работа по случай с ученика в училище.

5.2. Дейности по интервенция на равнище клас:

- Обсъждане между учениците и учителя/класен ръководител с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието на всички участници и свидетели, последствията от проблема и възможни решения.
- Съвместни действия между класен ръководител/учител и педагогически съветник и включване на външни специалисти.
- Използване на последник при решаване на конфликт.
- Провеждане на тематични родителски срещи.

V. Действия на служителите, в случай на инцидент или ситуация на тормоз:

1. При настъпване на ситуация или инцидент, който би могъл да застраши здравето и/или живота на ученик, всеки учител/служител в училището е длъжен незабавно да уведоми медицинското лице и ръководството на училището.
2. Непосредствено след инцидента медицинското лице в училището извършва първоначален преглед на пострадалия ученик и регистрира състоянието му в амбулаторната книга.
3. По преценка на медицинското лице и/или при необходимост, незабавно се уведомява Центъра за спешна помощ (от медицинското лице или ръководството на училището) на телефон 112. Незабавно след това се уведомяват родителите.

4. В случай, че медицинското лице отсъства педагогическият специалист, отговарящ за ученика предприема незабавни действия за оказване на помощ на пострадалия в рамките на своята компетентност.
5. Незабавно след това, учителят или лицето носещо отговорност за ученика уведомява родителите за настъпилния инцидент.
6. След като е уведомил родителя, педагогическият специалист търси контакт по телефон с личния лекар на ученика, който да даде указания за действие до пристигането на Спешна помощ.
7. След предприемането на неотложните мерки, учителят, носещ отговорност за ученика по време на инцидента, подава писмен доклад до директора на училището, в който описва инцидента и предприетите мерки.
8. Ако инцидентът е свързан със случай на насилие или тормоз, ситуацията се регистрира и описва в Дневника със случаи и процедури за управление на информацията, воден от УКССТУ, с цел да се проследи развитието на случая и да се планират адекватни действия.
9. В зависимост от конкретната ситуация учителят и ръководството на училището могат да потърсят съдействие от служител на ДПС към IV РУ Пловдив и дежурен социален работник от отдел „Закрила на детето“ към Дирекция „Социално подпомагане“ гр. Пловдив
10. След предприетите незабавни действия, директорът на училището в срок от един час от узнаването подава първоначалната информация на началника на РУО – Пловдив и в срок до двадесет и четири часа подава писмен доклад, съдържащ информация за инцидента, състоянието на пострадалия ученик и предприетите действия.

VI. Подаване на сигнал за дете в риск от насилие и тормоз:

1. Насочване на случая към външни служби:

При идентифициране на ситуация на тормоз, следва да се уведомят органите за закрила на детето: ОЗД и/или полицията.

Съгласно Закона за закрила на детето, чл. 7 /1/ „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане“, Държавната агенция за закрила на детето или Министерство на вътрешните работи. /2/ Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна“.

От стана на училището всеки един професионалист, работещ в системата на образованието, може да подаде сигнал към ОЗД по местоживееене на детето. Сигналът може да бъде подаден и към **Национална телефонна линия за деца 11 61 11** към Държавната агенция за закрила на детето.

Уведомените институции започват проверка на сигнала по реда на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случай на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция.

При констатиран случай на кибертормоз сигнал може да се подаде към **Национален център за безопасен интернет на телефон: 124 123** или на имейл: helpline@online.bg

ВРЪЗКИ:

Единен номер за спешни повиквания Тел: 112

Национална телефонна линия за деца Тел: 11 6 1 11

Национален център за безопасен интернет Тел: 124 123

Гореща телефонна линия за пострадали от насилие - Фондация "Асоциация Анимус" Тел. + 359 800 18 676

Държавна агенция за закрила на детето:

Тел. + 359 2 933 90 50

Факс + 359 2 980 24 15

E-mail: stopech@sacp.government.bg

Дирекция "Социално подпомагане" - район Централен тел:032/ 392 380
0879 881 508

Отдел „Закрила на детето“ ул.“ Неофит Бозвели“ №38

Тел: 032/ 392 360, 032/ 643 964, 0879 881 514, 0879 881 516

МКБППМН Район Централен – секретар Нина Вълчева

тел. 032/ 658 244

IV РУ на МВР Район Централен Дежурен отдел тел:032/627 168

Детска педагогическа стая към IVРУ тел: 032/932 410